

बृहत्तर हेटौडा (Greater Hetauda) को अवधारणा अनुसार साविक हेटौडा तथा विस्तारित क्षेत्रको दीर्घकालिन विकासको संभावनालाई समेटेर तर्जुमा गरिएको बृहत्तर हेटौडाको दीर्घकालीन योजना (Perspective plan) अन्तर्गत हेटौडा उपमहानगरपालिकाको २२ औं नगरपरिषदबाट स्विकृत आ.व.२०७४।०७५ को लागि स्विकृत वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमः

क. सुरक्षित शहरी विकासका लागि शहरी पूर्वाधार तथा भौतिक संरचना विकास नीति तथा कार्यक्रमः

१. साविक हेटौडा तथा विस्तारित क्षेत्रको दीर्घकालिन विकासको संभावनाई समेटेर तर्जुमा गरिएको तत्कालिन हेटौडा नगरपालिकाको आवधिक योजना (२०६९।०७० देखि २०७३।०७४) को मध्यावधि समिक्षा सहित विस्तारित नगरको भूसूचना प्रणाली नक्सांकन सहित वालमैत्री, वातावरणमैत्री, अपाङ्गमैत्री, जेष्ठनागरिकमैत्री, अल्पसंख्यक यौनिक विशेषता भएका समुदायमैत्री, सन्तुलित आर्थिक, सामाजिक एवं भौतिक विकासको माध्यमबाट उत्कृष्ट आवासीय एवं मानवीयताको शहर निर्माणका लागि नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी भएको वृहत शहरी विकास योजना (Comprehensive Town Development Plan CTDP) सम्बन्धी कार्य विवरण अनुसार हेटौडा उपमहानगरपालिकाको वृहत शहरी विकास योजना तर्जुमा गर्ने काम सुरु गरिनेछ ।
२. विस्तारित क्षेत्रमा निर्माण हुने वा नगरपालका घोषणा हुनु पूर्व नै निर्माण भइसकेको भौतिक संरचनाहरूलाई नियमित प्रक्रियामा ल्याउन प्रोत्साहित गर्ने प्रयोजनका लागि भवन इजाजत शुल्कमा सकारात्मक विभेदको नीति अन्तर्गत दिइएको छुट सम्बन्धी व्यवस्थालाई आगामी आ.व.मा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
३. विस्तारित वडा क्षेत्रमा संभावनाको आधारमा नगर विकास कोष लगायतका लगानी संस्थाहरूसंगको सहकार्यमा एकिकृत जग्गा विकास कार्यक्रम (Land Pooling Scheme) प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
४. शहरी आधारभूत पूर्वाधार संरचना निर्माणमा वडास्तरका आधारभूत सुविधा सुधार तथा विस्तारका लागि विशेष प्राथमिकता दिइनेछ । ठूला आयोजनाहरूको हकमा साविकका वडा र विस्तारित वडाहरूमा समानुपातिक हिसावमा प्राथमिकतामा राखिनेछ । यस अन्तर्गत नगरस्तरीय पूर्वाधार कार्यक्रम अन्तर्गत विस्तारित गा.वि.स.क्षेत्रहरूमा एक एक वटा ५० लाख सम्म लागतका ठूला आयोजना संचालनमा ल्याइएकोमा आगामी आ.व.देखि नगरस्तरीय ठूला आयोजना अन्तर्गत विस्तारित क्षेत्र १२ देखि २९ वडा भित्र साभ्का हितसंग जोडिएका वडामा ५० लाख सम्म लागतका थप तीन आयोजना कार्यान्वयनमा लाइनेछ भने साविकको १ देखि ११ सम्मका वडामा पनि ५० लाख सम्मका ३ आयोजना कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
५. यस उपमहानगरपालिकाले नेपाल सरकार, एशियाली विकास बैंकसंगको ऋण तथा अनुदान सहयोगमा संचालन गरिएको शहरी तथा वातावरणीय सुधार परियोजना अन्तर्गत नगरको मुख्य बजार क्षेत्रमा निर्माण गरिएको भूमिगत ढल प्रणालीमा हाल विभिन्न सेवाग्राहीहरूबाट सेवा उपभोग हुन थालेको तर सो सम्बन्धी शुल्क खानेपानीशुल्कमा समायोजन सहित संकलन गर्ने प्रावधान भएकोले भूमिगत ढल सेवाशुल्क संकलन गर्ने सम्बन्धमा चालु आ.व.भित्र नै हेटौडा खानेपानी व्यवस्थापन बोर्डसंग सहकार्यको थालनी गरिनेछ ।
६. सडक स्तरोन्नति कार्यक्रम अन्तर्गत चालु आ.व.मा साविकको १ देखि ११ वडाभित्र एक वटा नमुना सडक कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ भने विस्तारित क्षेत्रमा करीव १० लाख वरावरको सडक सुधार तथा स्तरवृद्धिका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । यसै गरी सडक मर्मत कार्य अन्तर्गत विस्तारित क्षेत्रमा वडामा १० लाख सम्मको सडक मर्मत कार्यक्रम संचालन गरिनेछ भने साविकको नगरपालिकाक्षेत्रमा विग्रे भत्केका सडकहरूलाई नियमित मर्मत सम्भार कार्यलाई आगामी आ.व.मा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
७. नगरपालिकाले अवलम्बन गर्दै आएको लागत सहभागिता नीति (Cost Sharing Policy) लाई विस्तारित हेटौडाको परिप्रेक्ष्यमा समतामूलक विकासका लागि शहरी क्षेत्र, अर्धशहरी क्षेत्र, ग्रामिण प्रकृतिका क्षेत्र र विस्तारित वडाको वर्ग अनुसार पूर्वाधार विकाससंग सम्बन्धित क्षेत्रगत परियोजनाका लागि फरक फरक लागत सहभागिता अनुपात रहने गरी कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ भने अति पिछडिएको रूपमा रहेको वडा नं.२६ र २७ को हकमा सर्वदलीय छलफल समेतको आधारमा विशेष व्यवस्था गरिनेछ ।
८. नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेको र भोगाधिकारमा रहेको टि.सी.एन.क्षेत्रको करीव १८ विगाह जग्गामा सरकारी र निजी लगानी समेत प्रवर्द्धन हुने गरी केन्द्रिय वस टर्मिनल, व्यापारिक भवन, अत्याधुनिक सुविधासम्पन्न अस्पताल र टावर सहितको खुल्ला पार्क जस्ता दूरगामी महत्वका ठूला शहरी पूर्वाधारहरू सहितको एकिकृत गूरुयोजना (Integrated Master Plan) तर्जुमा कार्य चालु आ.व.भित्र सम्पन्न गरिनेछ ।
९. नगर यातायात गुरुयोजना अनुसार वहत हेटौडा उपमहानगरपालिकाको ६३ कि.मि.लामो चक्रपथको बांकी ट्याक खोल्ने काम चालु आ.व.भित्र सम्पन्न गरिनेछ । साथै वृहत चक्रपथको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन र विस्तृत परियोजना निर्माण कार्य नेपाल सरकारको तर्फबाट हुन गइरहेको हुंदा डिभिजन सडक कार्यालयसंग समन्वय गरी सिघ्र काम सम्पन्न गर्ने तर्फ पहल गरिनेछ ।
१०. वृहत्तर हेटौडाको अवधारणा अनुसार यस उपमहानगरपालिका क्षेत्रमा ठूला कार्यक्रम तथा समारोहहरू आयोजनास्थलको रूपमा कार्यान्वयनमा आएको शहिद वासुदेव सभागृहको अधूरो निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न चालु आ.व.मा नै सार्वजनिक

निजी साभेदारी अवधारणा अनुसार निजी क्षेत्रको साभेदारी वा अन्य वैकल्पिक श्रोत परिचालन गर्ने तर्फ गृहकार्य गरी सभागृहको अधुरो निर्माण कार्यलाई पूर्णता दिने तर्फ पहल गरिनेछ ।

११. नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट कार्यान्वयनमा ल्याएको उज्यालो शहरका लागि जनसहभागितामा आधारित सौर्य सडकवृत्ती कार्यक्रमलाई आगामी आ.व.मा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
१२. तरकारी तथा फलफूलको सुलभ व्यवस्थापनका लागि सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरु एवं सम्बन्धित क्षेत्रका व्यवसायीहरूसंगको सहकार्यमा तरकारी तथा फलफूलको थोक बिक्री केन्द्र (Wholesale Vegetable and Fruit Market) स्थापनाका लागि नेपाल सरकार कृषि विकास कार्यालय मार्फत अगाडि वढाइएको आयोजना कार्यान्वयनमा विशेष पहल गरिनेछ ।

ख. आर्थिक प्रशासन तथा राजस्व परिचालन नीति तथा कार्यक्रम :

१. करको दर भन्दा दायरा वृद्धि गर्ने नेपाल सरकारको घोषित नीति अनुसार नगरपालिकाको राजश्वका थप क्षेत्रहरुको पहिचान गर्दै संकलन तथा व्यवस्थापनमा निजी क्षेत्रसंगको सहकार्य, राजश्व सम्बन्धी सूचना तथा तथ्यांकको वैज्ञानिक अभिलेखिकरण, करदाता शिक्षा अभियान र एकिकृत नगर सूचना प्रणालीको विकास गरी उपलब्ध श्रोतहरुको अधिकतम परिचालन गर्न विशेष अभियानहरु संचालन गरिनेछ ।
२. एकीकृत सम्पत्तिकरलाई व्यवस्थित एवं प्रभावकारी बनाउन हाल प्रयोगमा रहेको सफ्टवेयर प्रणालीलाई क्रमशः Web Base System मा लैजाने प्रकृयाको थालनी गर्ने तथा संयुक्त वडा कार्यालयहरुमा समेत सफ्टवेयर प्रणालीमा आवद्ध गरिनेछ । साविक ११ वडाहरुमा एकीकृत सम्पत्तिकर प्रणालीमा सुधार गरी आ.व.२०७३।०७४ लाई आधार वर्ष मानी आगामी आ.व.२०७४।०७५ देखि १५ प्रतिशत थप गरी कर संकलन गर्ने तथा नगरक्षेत्रका करदाताहरुलाई एकीकृत सम्पत्तिकर न्यूनतम अंक रु.७५। कायम गरी असुल गरिनेछ । साथै एकीकृत सम्पत्तिकर निर्धारण प्रयोजनका लागि पेश गरिने सम्पत्ति विवरण छुट जरिवाना प्रणालीमा सुधार गरिनेछ ।
३. व्यवसाय करको हालको संकलन अवस्थामा सुधार गर्न नगरक्षेत्रमा संचालनमा रहेका व्यवसायहरुको तथ्यांक अद्यावधिक गरिनेछ । नगरक्षेत्रमा कार्यरत सहकारी संस्थाहरु, बिमा कम्पनीहरु, निजी बिद्यालयहरु, चिकित्सक, कानून व्यवसायी, इन्जिनियरिङ्ग परामर्शदाता, वैदेशिक रोजगारी तथा अध्ययन परामर्शदाता लगायतका व्यवसायलाई पनि करको दायरामा ल्याउने विशेष कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । सबै व्यवसायहरुलाई करको दायरामा ल्याउन तथ्यांक अद्यावधिक गर्नका लागि आधुनिक प्रविधि (भूसूचना प्रणाली) मार्फत कर संकलनका लागि यसै आ.व.२०७३।०७४ देखि आवश्यक प्रक्रियाको थालनी गरिनेछ ।
४. बहालकरको हकमा हाल केन्द्रिय सरकार र स्थानीय निकायबाट दोहोरो रुपमा संकलन भइरहेकोमा एकद्वार प्रणालीबाट संकलनका लागि नीतिगत व्यवस्था गर्न सम्बन्धित मन्त्रालय समक्ष अनुरोध गर्ने, सो नभए सम्मका लागि साविक बमोजिम कर संकलन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । साथै आन्तरिक राजश्व कार्यालय, म.उ.वा.संघ, घरबहाल उपभोक्ता संघ, टोल विकास संस्थाहरूसंगको समन्वयमा कर संकलन कार्यलाई प्रभावकारी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
५. मनोरञ्जन करको हकमा सिनेमा हलमा मात्र यो कर लागिरहेकोमा आगामी आ.व.देखि केवल नेटवर्क, मेला तथा महोत्सव जस्ता मनोरञ्जनात्मक गतिविधिहरुलाई पनि मनोरञ्जनकरको दायरामा ल्याइनेछ ।
६. विज्ञापनकर संकलन कार्यलाई खुल्ला प्रतिस्पर्धात्मक ठेक्का प्रणालीबाट व्यवस्थापन गरिनेछ । साथै सौर्य उर्जामा आधारित सडकवृत्ती सेवा प्रवर्द्धन गर्न सोलार पोलमा निजी क्षेत्रको सहकार्य व्यवसायिक विज्ञापन प्रवर्द्धन गरिनेछ भने यसबाट परिचालन हुने राजश्व सडकवृत्ति सेवाको नियमित मर्मत सम्भार तथा थप क्षेत्रमा सेवा बिस्तार गर्ने काममा परिचालन गरिनेछ ।
७. उपमहानगरपालिकाको हालको लेखा प्रणालीमा परिमार्जन गरी प्रोद्भावी लेखा प्रणाली (Accrual Accounting System, AAS) सम्बन्धी आधारभूत प्रावधानहरु चरणगत रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

ग. आर्थिक तथा सामाजिक विकास नीति तथा कार्यक्रम :

सामुदायिक विकास तर्फ :

१. समुदाय परिचालन तथा विकासका लागि उपमहानगरपालिका क्षेत्रभित्र गठित वडा नागरिक मञ्च, टोल विकास संस्था, आमा समुह, महिला स्वयं सेविका, बाल संरक्षण समिति, बाल क्लव, किसोरी समुह, जेष्ठ नागरिक जस्ता संजालहरुलाई क्रियाशील गराउदै त्यस्ता संजालहरुको संस्थागत विकास एवं सशक्तिकरण गर्दै बिस्तारित क्षेत्रमा पनि टोल विकास संस्था जस्ता सामाजिक संजालहरु निर्माण गर्ने कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२. हेटौडा उपमहानगरपालिकालाई मानवताको शहर (City of Humanity) को अवधारणा अनुसार सडक मानव रहित नगर निर्माणका लागि यस क्षेत्रमा क्रियाशील संस्थाहरूसंगको सहकार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । यसका लागि यस क्षेत्रमा क्रियाशील संस्थाहरुको संस्थागत क्षमता विकास तथा अन्य भौतिक पूर्वाधार विकासका लागि आवश्यक श्रोत जुटाउन एक मानवीयता कोष स्थापना गर्ने तर्फ गृहकार्यको थालनी गरिनेछ भने चालु आ.व.भित्र यस अवधारणालाई मूर्त रुप दिन यससंग सरोकारवाला निकायहरूसंगको छलफल तथा अन्तरक्रियालाई आधारभूत तहसम्म बिस्तार गरिनेछ ।

३. बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रिय रणनीति २०६८ र कार्यान्वयन रणनीति २०६८ एवं कार्यविधिले निर्दिष्ट गरे अनुरूप चालु आ.व.देखि नै स्थानीय सरोकारवालाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्दै बालमैत्री स्थानीय शासनका सूचकहरूमा आधारित लगानी योजना निर्माण गरी सोही अनुरूप बालबालिकाका क्षेत्रमा लगानी बढाउदै बालमैत्री नगर निर्माणका लागि बालमैत्री स्थानीय शासन पद्धति अवलम्बन गरिनेछ ।
४. टोल विकास संस्थालाई स्थानीय निकायको तल्लो तहको संरचनाको रूपमा विकास गर्ने नेपाल सरकारको नीति अनुरूप टोल विकास संस्था गठन, संस्थागत विकास र परिचालनलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ । संस्थागत क्षमता र प्रभावकारीताको आधारमा संस्थागत जिम्मेवारीहरू समेत प्रदान गर्ने विषयमा आवश्यक पहल अघि बढाइनेछ ।
५. बालमैत्री, वातावरणमैत्री, लैंगिकमैत्री, अपाङ्गमैत्री लगायत मानवीय शहरका लागि हुनु पर्ने न्यूनतम विशेषता तथा सूचक हासिल गर्ने किसिमबाट केही बडा र टोल छनौट गरी नमुना कार्यक्रम चालु आ.व.बाटै सुरुवात गरिनेछ ।
६. बडा नागरिक मंच र टोल विकास संस्थाको अगुवाईमा वातावरणमैत्री टोल निर्माणका लागि हाम्रो टोल सफा टोल अभियान संचालनमा ल्याइनेछ । यसका लागि प्रत्येक टोल विकास संस्थाले महिनामा एक पटक आफ्नो टोल सरसफाई अभियान संचालन गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
७. नगरक्षेत्रमा क्रियाशील गैसहरूले नगरक्षेत्रमा कुनै पनि परियोजना तथा कार्यक्रमहरू संचालन गर्दा नेपाल सरकारको घोषित नीति अनुसार उपमहानगरपालिकाको समन्वयमा मात्र संचालन गर्न पाउने व्यवस्था गरिनेछ भने अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रबाट आयोजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्दा समान प्रकृतिका कम गर्ने सरोकारवालाहरू बीच संयुक्त कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

वातावरण, स्वास्थ्य र सरसफाई तर्फ :

१. **हाम्रो हेटौडा सफा हेटौडा** प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत सून्य फोहर अवस्था निर्माणका लागि परिक्षणको रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याएको फोहोरजन्य पदार्थहरूको श्रोतमा वर्गीकरणका लागि हरियो, निलो र रातो अभियान र वारमा आधारित संकलन कार्यक्रमलाई बडा नं. ६, १४, १६, २९, २९ वडामा बिस्तार गरी फोहरको मात्रा घटाउने, जैविक तथा अजैविक फोहरजन्य पदार्थको पुन प्रयोग र पुनः प्रशोधन विधि (3R Approach) लाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
२. **हाम्रो हेटौडा सफा हेटौडा** प्रवर्द्धनका अन्तर्गत नगरपालिका र निजी सेवा प्रदायक संस्थ ग्रिन एण्ड क्लिन सिटी सर्भिसेज प्रा.लि. हेटौडासंगको सहकार्यमा संकलित फोहरलाई दोश्रो चरणमा पुनःप्रयोग एवं पुनःचक्रणयोग्य पदार्थहरूको वर्गीकरण, जैविक फोहरबाट कम्पोष्ट मल उत्पादन, अजैविक फोहरलाई औद्योगिक कच्चा पदार्थको रूपमा प्रयोगका साथै नियन्त्रित अन्तिम बिसर्जन केन्द्रको संचालन सहितको एकिकृत फोहर व्यवस्थापन प्रणालीलाई थप प्रभावकारी बनाइने छ ।
३. सभा समारोह, गोष्ठी, व्यापार व्यवसाय प्रवर्द्धनमा प्लाष्टिक व्यानरको प्रयोग अत्यधिक हुन थालेको र यसको वातावरणमैत्री व्यवस्थापन हुन नसकेको अवस्थामा वातावरणमा पर्न सक्ने नकारात्मक प्रभाव समेतलाई ध्यानमा राखी चालु आ.व.मा व्यानर टु व्याग कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइसकेको छ भने प्रयोगविहिन बिद्युतीय तथा अन्य समाग्रीजन्य फोहरलाई वैज्ञानिक विधिबाट व्यवस्थापनको प्रारम्भिक प्रयासको रूपमा चालु आ.व.मा एकिकृत फोहर व्यवस्थापन केन्द्र परिसरमा Refused Material Exhibition Center RMEC स्थापना गर्ने कार्य सम्पन्न गरिनेछ भने काजग जन्य फोहरको पुन प्रयोग गरी पेपर टु पेन्सिल कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ ।
४. नगरपालिकाले निजी क्षेत्रको साभेदारीमा संचालन गरिरहेको शुल्कमा आधारित फोहर संकलन सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउन ढुवानी, अजैविक फोहरको पुन पृथक्करण, जैविक फोहरबाट कम्पोष्ट मल उत्पादन, अजैविक फोहरलाई औद्योगिक कच्चा पदार्थको रूपमा उपयोग र अन्तिम बिसर्जन केन्द्र संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यमा निजी क्षेत्रसंगको सहकार्यलाई थप प्रभावकारी बनाई यो सेवालाई माग र सम्भावना आधारमा बिस्तारित क्षेत्रमा समेत सेवा बिस्तार गरिनेछ ।
५. **Polluters Shoud Pay** अवधारणा अनुसार र नगरपालिकाले गरेको राजश्व क्षेत्र सुधार सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदनले सिफारिस गरिएका केही प्रदूषणयुक्त उत्पादनमा परिक्षणको रूपमा वातावरण प्रदूषण शुल्क लगाई वातावरण संरक्षण कोषलाई सशक्त बनाइनेछ । यस कोषमा जम्मा हुने रकम कार्यविधि बनाई वातावरण संरक्षण तथा प्रभावित क्षेत्रको जनस्वास्थ्य, कृषि उत्पादन लगायतका गतिविधिहरूमा परिचालन गरिनेछ ।
६. नेपाल सरकारले कार्यान्वयनमा ल्याएको वातावरणमैत्री स्थानीय शासन प्रारूप अनुरूप घर, बडा तथा नगर तहका आधारभूत सूचकमध्ये चालु आ.व.मा केही नमुना वडामा घरपरिसर तहको आधारभूत तथा बिकसित सूचक परीक्षण गरी वातावरणमैत्री घर घोषणा कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
७. हरियाली प्रवर्द्धनका लागि सडक आयोजना संचालन गर्दा वृक्षारोपणलाई आयोजनाको अभिन्न अंगको रूपमा एकीकृत गरी कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै निर्माण भइसकेका सडकहरूमा समेत वृक्षारोपण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८. यस उपमहानगरपालिका र नेपाल सरकार संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबीच भएको कार्य सम्पादन सम्झौता अनुसार प्लाष्टिक भोलाको वैकल्पिक व्यवस्था सहित पोलिथिन भोला तथा प्लाष्टिक कपको प्रयोग, आयात निर्यातमा बन्देज गरिनेछ ।

९. यस नगरलाई खुल्ला दिशा मुक्त क्षेत्र घोषणा गरिएकोमा सन २०१७ भित्रमा पूर्ण सरसफाइयुक्त नगर निर्माणका लागि विकास साभेदारहरूसंगको सहकार्यमा तर्जुमा भएको पूर्ण सरसफाई रणनीतिक योजना कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१०. विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूसंग आवश्यक समन्वय सहकार्य गरी चालु आ.व.को अन्तसम्ममा उपमहानगरपालिका क्षेत्रलाई पूर्णखोपयुक्त नगर घोषणा गरिनेछ ।

समावेशी विकास तर्फ :

१. महिला, एकल महिला, बाल बालिका, दलित, जनजाती, अपाङ्ग, असहायको उत्थानका लागि लक्षित वर्ग कार्यक्रम अन्तर्गत सम्बन्धित क्षेत्रमा क्रियाशील संघसंस्थामार्फत ती वर्गको सशक्तिकरणका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
२. महिला, बालबालिका, अशक्त अपाङ्ग, दलित, आदिवासी, जनजाती, मधेशी, मुस्लिम, पिछडिएका वर्ग र अति गरीब तथा सिमान्तिकृत समुदायको विकासमा श्रोत साधनलाई यथोचित विनियोजन गरी कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
३. विकासका दृष्टिले पछाडि परेका वडा तथा क्षेत्रको समानुपातिक एवं सन्तुलित विकासको लागि ती क्षेत्रका समुदायले जुटाउनु पर्ने लागत सहभागिताको भारलाई कम गर्न सकारात्मक विभेदको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. नगर क्षेत्रभित्र अनाथ बालबालिका, सडक बालबालिका, अपाङ्ग, सुस्त मनस्थिति, मानसिक सन्तुलन गुमाएका तथा बृद्ध बृद्धाको उचित व्यवस्थापन तथा स्याहारका लागि आवश्यक सेवा केन्द्र संचालन गर्ने संघसंस्थालाई सहयोग गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५. नगर महिला समन्वय समिति, दलित वर्ग उत्थान समन्वय समिति, आदिवासी जनजाती समन्वय समिति, अपाङ्ग समन्वय समिति जस्ता नगर स्तरीय समन्वय समिति तथा सञ्जालहरुको क्षमता विकास एवं शसक्तिकरण गरी लक्षित वर्गको विकासमा ती समितिहरुको भूमिकालाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
६. बालबालिकाका क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी तथा गैरसरकारी निकायको समन्वय, सहयोग र सहभागितामा यस नगरलाई निकृष्ट बालश्रम मुक्त नगर घोषणा अभियान अन्तर्गत विभिन्न वडा र संयुक्त वडा क्षेत्रलाई निकृष्ट बालश्रममुक्त क्षेत्र घोषणा गरिएकोमा चालु आ.व.को अन्त्यसम्म उपमहानगरपालिकाका सम्पूर्ण क्षेत्रलाई नै निकृष्ट बालश्रममुक्त नगर घोषणा गरिनेछ ।
७. आय आर्जन, शीप विकास, क्षमता विकास जस्ता समुदायको सशक्तिकरण अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम संचालन गर्दा नागरिक सचेतना केन्द्र, स्थानीय स्वावलम्बन समुह लगायत जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेका वर्ग तथा लक्षित समुहलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
८. जोखिममा परेका बालबालिकाको उद्धार, राहत, पुनस्थापना र सहयोगका लागि नेपाल सरकारबाट संचालन गरिएका बाल हेल्पलाईनलाई थप प्रभावकारी बनाउन समन्वयात्मक प्रयास अघि बढाइनेछ ।

शिक्षा, खेलकुद, साहित्य, कला र संस्कृति र पर्यटन विकास तर्फ :

१. शिक्षा, संस्कृति, भाषा, साहित्य, कला, खेलकुदको योजनाबद्ध विकास गर्ने एवं पर्यटन क्षेत्रको विकासमा विभिन्न सरोकारवाला निकायहरु बीचको समन्वयमा विभिन्न कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२. स्थानीय सुशासन, स्थानीय निकायहरुको काम कर्तव्य र जिम्मेवारी, नागरिकहरुको कर्तव्य र जिम्मेवारी बोध अभिवृद्धि गर्न चालु आ.व.देखि नै नगरक्षेत्रका महाविद्यालय, विद्यालय लगायतका औपचारिक तथा अनौपचारिक शैक्षिक संस्थाहरूसंगको सहकार्यमा नगर सुशासन सम्बन्धी अनौपचारिक कक्षाहरु संचालनमा ल्याइनेछ ।
३. शिक्षा क्षेत्रमा भइरहेको नगरपालिकाको लगानीलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन सम्बन्धित क्षेत्रगत सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूसंग समन्वय गरी विद्यालयहरुको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि तथा सुरक्षा पर्खाल, खानेपानी र लैगिकमैत्री शौचालय जस्ता आधारभूत भौतिक सुविधा विकास तथा अन्य क्षमता विकाससंग सम्बन्धित क्षेत्रमा सहयोग गर्ने नीतिलाई प्राथमिकतामा राखी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४. नगर क्षेत्रको खेलकुद विकासका लागि आवश्यक पूर्वाधार विकास एवं विभिन्न खेलकुद कार्यक्रमहरु संचालन गर्न जिल्ला खेलकुद विकास समितिसंगको सहकार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ, भने खेलकुद क्षेत्रको लागि आधारभूत भौतिक सुविधा सुधारका लागि एक नगरस्तरीय खेलकुद विकास कोष स्थापना तर्फ गृहकार्य गरिनेछ ।
५. साहित्य, कला र संस्कृतिको संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा विकासका लागि सम्बन्धित सरोकारपक्षहरूसंगको सहकार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६. आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटन प्रवर्द्धन तथा विकासका लागि धार्मिक तथा पर्यापर्यटकीय क्षेत्रहरुको संरक्षण एवं प्रचार प्रसारका लागि कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

घ.शुशासन प्रवर्द्धन तथा संस्थागत सुधार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम :

१. विस्तारित भूगोल तथा जनसंख्यालाई उपमहानगरपालिकास्तरको सेवा प्रवाह गर्न मौजुदा संस्थागत संरचना र जनशक्ति तथा कार्यसम्पादनमा परेको चापलाई व्यवस्थापन गर्न नया संविधान अनुसारको स्थानीय तह र सो को संरचनागत अवस्था कस्तो हुने भन्ने विषय निक्क्यो ल भएपछि सोही अनुरूप हुने गरी तदर्थ व्यवस्थान अन्तर्गत आवश्यकताको आधारमा तहगत जिम्मेवारी वांडफांडको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. नगरपालिकाहरुको क्षेत्रीय संजाल नगरपालिका क्षेत्रीय अध्ययन केन्द्र, मध्य क्षेत्रको सचिवालय यस नगरपालिकामा रहेको हुंदा केन्द्रको संस्थागत विकास तथा केन्द्र मार्फत संचालन गरिने कार्यक्रमहरुलाई नेपाल नगरपालिका संघ समेतको सहयोगमा थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
३. नेपाल सरकारबाट जारी गरिएको नगरपालिकाहरुको न्यूनतम शर्त तथा कार्यसम्पादन मापन (MCPM) निर्देशिकालाई सबै महाशाखा, शाखा, उपशाखा, तथा इकाईहरुको कार्य सम्पादनको आधार बनाईनेछ ।
४. स्थानीयतहका विवादहरु स्थानीय तहमा नै समाधानका लागि वैकल्पिक व्यवस्थापनको रुपमा संचालनमा आएको मेलमिलाप कार्यक्रमलाई उपमहानगरपालिका तहमा सेवा विस्तार गरी थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
५. नगरपालिका अन्तर्गत रहेको मानव संसाधन विकास कोष, विपद व्यवस्थापन कोष, महिला तथा बालबालिका विकास कोष, गरिवी न्युनिकरण तथा सामाजिक परिचालन कोष, अनाथ अपाङ्ग, असहाय विशेष कोष, वातावरण संरक्षण विशेष कोष, स्थानीय शान्ति समिति कोषहरुलाई कार्यविधि बनाई परिचालन गरिनेछ ।
६. शहरी सुशासन तथा पारदर्शिताका लागि मासिक पत्रकार भेटघाटको माध्यमबाट मासिक आय व्यय सार्वजनिक गर्ने कार्यक्रम, विकास पत्रकारीता पुरस्कार जस्ता कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ, भने सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक परीक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाइ जस्ता कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी एवं नियमित बनाइनेछ ।
७. उपमहानगरपालिकाबाट संचालन गरिने आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको प्रभावकारीता तथा गुणस्तर कायम गर्न आयोजना अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिलाई सरोकारवालाहरु समेतको सहभागिता रहने गरी परिचालन गरिनेछ ।
८. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरका स्थानीय सरकार, स्थानीय निकायसंग सम्बन्धित संघसंस्थाहरुसंग भातृत्वपूर्ण सम्बन्ध विकास तथा विस्तार गर्ने र भातृत्व सम्बन्ध स्थापित भइसकेको ललितपुर उपमहानगरपालिकासंगको सहकार्य प्रवर्द्धनका कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
९. यस उपमहानगरपालिका घोषणा भएको दिन मंसिर १६ लाई उपमहानगरपालिका स्थापना दिवसको रुपमा मनाउने तर्फ सरोकारवालाहरुसंग छलफल निर्णय लिइनेछ ।